

Park Lipowina

Gmina Braniewo

od _____ do _____

377
415

zob. 4814

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244
Nr. inv. 377

Nr. inv. 377 dep.
BIBLIOTEKA
Zarząd Ochrony i Kształtowania Zespołu Parku, Ogrod.
Krajozn. i Parków w Warszawie
ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-67-78

Olsztynskie Parki - Olsztyn				
Adres	Lipowina	Braniewo	Braniewo	Olsztynskie <i>elsztyńskie</i>
Wzrost parku:	stary	nie ma	nowy	nie było
Podczas parku istniał jego zachowanie	Barokowy park pałacowy z trzema stawami i częścią leśną za nimi. Założenia barokowe zachowane do chwili obecnej.			
Wzrost parku:	XVIII w.			
Opis parku:	Park położony jest przy trasie Orneta-Pieniężno-Braniewo, na Szlaku Kopernikowskim. Od strony południowej otacza go las stanowiąc jego otulinę, od wschodu zabudowania gospodarcze, od zachodu przylega do drogi prowadzącej na pola, a od północy otacza go dawny sad owocowy.			
Wzrost parku:	ogólna w ha	—	ogólna w ha	czy są na niej budynki i jakie
	6,0 5,96	8,22		pałac, oficyna, barak wzniesiony po wojnie.
Opis parku:	Olsztynskie Przedś. Hodowli Roślin. Stacja Hodowli Roślin Lipowina.			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	616 z 7.07.1968 zesp. parkowy z parku			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	jest w rejestrze			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	polec (5212 20.03.1963)			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	efirne (A-1142 z 28.01.1968)			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	jest z 1964 r. PKZ Wrocław			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	jest j.w.			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	studium historyczne			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	studium techniczne-ekonomiczne			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	jest j.w.			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	sa j.w.			
Opis parku z rejestrowania: data i numer rejestru	techniczne, branżowe, dokumentacja, ekonomiczna			
Przeprowadzono dotychczas remonty	Nie przeprowadzono remontów po II wojnie światowej.			

I. Krótka analiza historyczna.

1. Ewolucja układu przestrzennego.

Park założony został w XVIII wieku wokół pałacu barokowego, który był własnością Albrechta Zygmunta Stoniełzawskiego - syna króla Augusta II. Park do chwili obecnej zachował założenia barokowe.

2. Dawne plany.

Nie odnaleziono dawnych planów.

3. Źródła do dziejów parku.

Przy opracowywaniu parku korzystano z katalogu zabytków pow. braniewskiego, który znajduje się u Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Olsztynie.

II. Charakterystyka stanu istniejącego.

1. Układ przestrzenny.

Park położony jest przy uczęszczanej trasie Orneta-Pieniężno-Braniewo stanowiącej jeden z najliczniej uczęszczanych szlaków turystycznych. W okolicy Lipowiny występują płaski akumulacji lodowcowej na glinie zwałowej i tereny pokryte gliną zwałową. Deniwelacje osiągają wartość kilkunastu metrów.

Po stronie północno-wschodniej przepływa struga w głębokiej częściowo zabagnionej dolinie, a ku południowemu-wschodowi teren łagodnie się podnosi osiągając wysokość bezwzględną 80 m. Procent powierzchni lasnej w okolicy jest niewielki. Przeważają niewielkie lasy o powierzchni do 0,5 km². Park zajmuje obrzeże lasu, którego powierzchnia wynosi 0,6 km². Pałac jest dużym piętrowym budynkiem, dobrze zachowanym, mieści się w nim Stacja Hodowli Roślin. Przed frontem rosną tuje

i szpale lipowy z lewej strony oddzielający otoczenie pałacu od podwórza gospodarczego. Trawnik o kształcie nieregularnego owalu otoczony jest żywopłotem z akacyi. Rosną na nim pojedyncze drzewa. Wokół trawnika biegnie alejka tworząca podjazd przed pałacem połączona drogą betonową z szosą. Na zapleczu pałacu taras, który stromo opada w kierunku stawów. Na tarasie rosną lipy, klony i dęby. Stąd rozciąga się perspektywa na stawy położone w dole, za którymi wznosi się wysoka ściana lasu, oddzielona od stawów łąką. Do lasu prowadzi przejście znajdujące się między mniejszymi stawkami poprzez mostek i dalej przez aleję dębową. Śladów schodów z tarasu nie zauważono. Druga droga do lasu i dalej do rodzinnego cmentarza odległego o 300 m wiedzie przez groble między dużym stawem a mniejszym.

Jedno wejście do parku od strony pałacu znajdujące się przy podjeździe do części północnej parku, gdzie znajduje się aleja biegnąca wzdłuż granicy. Drugie wejście znajduje się od strony drogi biegnącej do lasu, od której odchodzi aleja w kierunku zachodnim. Barokowa część parku ograniczona jest od zachodu drogą prowadzącą na pola, a od południa i południowo-zachodu stawami. Podzielona jest ona alejami na 10 kwater. Jedną z nich w części północno-zachodniej zajmuje sadzawka z wyspą, na której rośnie stary grab. Sadzawka jest obecnie zarośnięta krzewami, lany zagospodarowania uwzględniają jej oczyszczenie i napełnienie wodą. Poszczególne kwatery obsadzone są lipami, grabami i bukami, nad stawem również dębami. W części zachodniej rosną jodły i modrzewie, a wzdłuż całej granicy zachodniej szpale lipowy. Północno-zachodnią część parku stanowi dawny sad owocowy, obecnie przeznaczony do likwidacji, który jest oddzielony od parku żywopłotem z tui, czerechą, jesionami i klonami.

Przy wejściu do parku wzniesiono szpecący otoczenie barak. Obok niego rośnie buk czerwoniasty, a dalej sosny wejmutki i modrzew.

2. Inwentaryzacja zieleni.

W drzewostanie parkowym występują następujące gatunki drzew:

Brzoza brodawkowata *Betula verrucosa*

Buk zwyczajny - *Fagus silvatica*

Cis pospolity *Taxus saccata*

Dąb szypułkowy *Quercus robur*

Dąb błotny *Quercus palustris*

Grab zwyczajny - *Carpinus betulus*

Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior*

Kasztanowiec *Aesculus hippocastanum*

Klon zwyczajny - *Acer platanoides*

Lipa drobnolistna *Tilia cordata*

Modrzew europejski *Larix europaea*

Oleś czarna - *Alnus glutinosa*

Sosna wejmutka *Pinus strobus*

Świerk pospolity *Picea excelsa*

Jodła pospolita *Abies alba*

Żywotnik olbrzymi *Thuia gigantea*

Buk czerwoniasty *Fagus silvatica* f. *atropurpurea*

Jarzębina zwyczajna *Sorbus aucuparia*

Szczegółowy plan zagospodarowania parku zabytkowego w Lipowinie znajdującego się w dystrykcie Stacji Rodzinnej Roślin i u Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków uwzględnia likwidację starych, wypróchniałych drzew i nowe nasadzenia w ich miejsce. W planie tym proponuje się też wycinkę wszystkich podrostów, co nie jest w pełni zdaniem zespołu uzasadnione. Bardziej celowe byłoby

pozostawienie części podrostów celem uzupełnienia braków w drzewostanie. Zmniejszyłoby to również koszty renowacji parku.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

Barokowy charakter parku zachował się do chwili obecnej.

Jedynie brak fachowej opieki i niepielegnowanie parku odbija się na jego wyglądzie. Alejki niektóre pozostają częściowo zacierając kompozycję. Sporo drzew jest martwych przeznaczonych do usunięcia. Z budynków zachował się pałac barokowy i oficyna, postawiono na brzegu parku barak.

4. Rola obiektu w krajobrazie.

Park należy do najcenniejszych tego typu obiektów na terenie powiatu braniowskiego. Duża powierzchnia parku oraz stawy stanowią ciekawy akcent krajobrazowy, tym cenniejszy, że przechodzący w naturalne zadrzewienie leśne. Wartość obiektu jest tym większa, że leży na uczęszczanym Szlaku Kopernikowskim. Stąd też po przeprowadzeniu prac porządkowych będzie służyć nie tylko pracownikom miejscowego zakładu, lecz może też stanowić przedmiot zainteresowania turystów.

III. Wnioski dotyczące:

1. Granicy ochrony konserwatorskiej w zakresie:

a/ ochrony układu parku

zachować barokowy charakter parku;

b/ ochrony ekologicznej

ochronie powinien podlegać po uporządkowaniu cały drzewostan;

c/ ochrony kompozycji widokowej

plany zagospodarowania parku biorą pod uwagę ten punkt, a mianowicie otoczenie stawów uporządkowane i zagospodarowane będzie w

ten sposób, że kompozycja widokowa nie zostanie zepsuta.

2. Ewentualnej zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania całości parku i poszczególnych jego części.

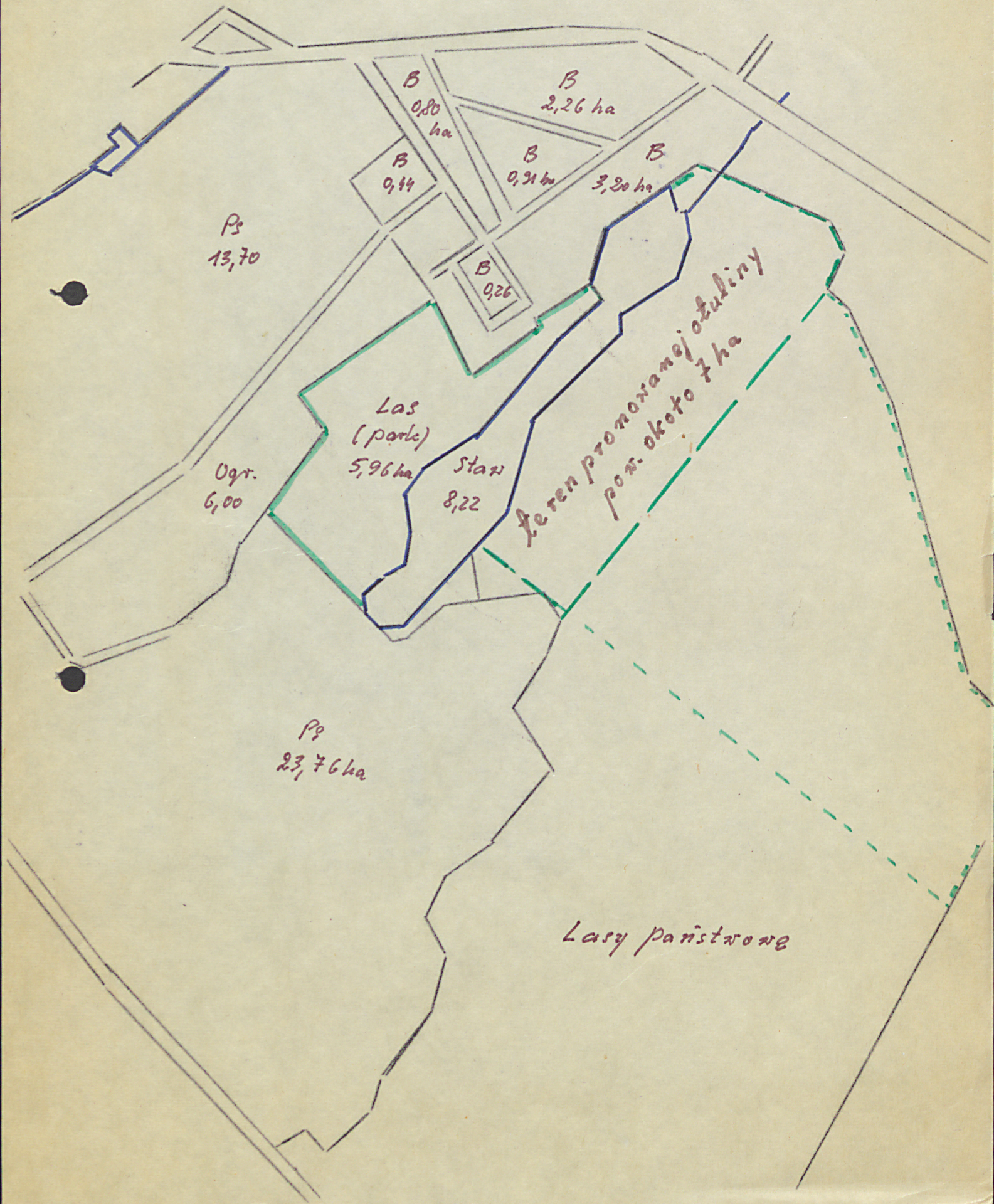
Las za stawami powinien być również chroniony jako naturalna otulina parku.

3. Zakresu niezbędnej lub pożądanej renowacji.

Zakres renowacji uwzględnić w szczegółach plan zagospodarowania parku w Lipowinie sporządzony przez RMZ we Wrocławiu.

Olsztyn, 1974r.

Lipovina
skala 1:5.000

Lipowina

PGR

80.2

Wykaz zdjęć

1. Nr neg. 3498 Fronton pałacu,
2. Nr neg. 3492 Pomnikowy dąb o obw. cm na SE od stawu,
3. Nr neg. 3485 Aleja w części centralnej parku,
4. Nr neg. 3487 Potężne buki w części centralnej,
5. Nr neg. 3491 Aleja lipowa w części centralnej,
6. Nr neg. 3490 Fragment zadrzewienia,
7. Nr neg. 3486 Składowisko drewna w części południowo-
zachodniej parku,
8. Nr neg. 3488 Fragment stawu.

1 neg. 3498

2 neg. 3492

3 neg. 3485

4 neg. 3487

5 neg. 3491

6 neg. 3490

7 neg. 3486

8 neg. 3488